

6. Načela medicinske etike koja se odnose na ulogu zdravstvenog osoblja, naročito lekara, u zaštiti zatvorenika i lica u pritvoru od mučenja i drugih svirepih, nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka¹

Generalna skupština,

podsećajući na rezoluciju 31/85 od 13. decembra 1976. kojom je pozvala Svetsku zdravstvenu organizaciju da pripremi nacrt kodeksa medicinske etike koji bi se odnosio na zaštitu lica podvrgnutih svim oblicima pritvora i zatvora od mučenja i drugih svirepih, nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, *odajući* još jednom priznanje Izvršnom savetu Svetske zdravstvene organizacije koji je na svom 63. zasedanju, u januaru 1979, doneo odluku da podrži načela navedena u izveštaju pod naslovom "Razvoj kodeksa medicinske etike", koji je u dodatku sadržao nacrt načela koja je izradio Savet međunarodnih organizacija za medicinske nauke, pod naslovom "Načela medicinske etike koja se odnose na ulogu zdravstvenog osoblja u zaštiti pojedinaca od mučenja i drugih svirepih, nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka",

imajući na umu rezoluciju 1981/27 Ekonomskog i socijalnog saveta od 6. maja 1981, u kojoj je Savet preporučio Generalnoj skupštini da preduzme mere kako bi se proučio nacrt Načela medicinske etike na njenom 36. zasedanju, *podsećajući* na svoju rezoluciju 36/61 od 25. novembra 1981, u kojoj je donela odluku da razmotri nacrt Načela medicinske etike na svom 36. zasedanju, kako bi ga usvojila,

opomenuta činjenicom da nije retkost da se pripadnici medicinske profesije ili drugo zdravstveno osoblje prepuštaju delatnostima koje se teško mogu pomiriti s medicinskom etikom,

uviđajući da svuda u svetu značajne medicinske delatnosti obavlja zdravstveno osoblje koje nema ni dozvolu ni medicinsko obrazovanje, kao što su lekarski pomoćnici, pomoćno medicinsko osoblje, fizioterapeuti ili bolničari,

podsećajući sa zadovoljstvom na Tokijsku deklaraciju Svetskog medicinskog udruženja koja je usvojena na 28. Svetskoj medicinskoj skupštini u Tokiju, u oktobru 1975, i koja sadrži Smernice za lekare u pogledu mučenja i drugih svirepih, nečovečnih i ponižavajućih kazni ili postupaka u vezi s pritvorom ili zatvorom,

konstatujući da bi, u skladu sa Tokijskom deklaracijom, države, profesionalna udruženja, kao i druga tela, trebalo da preduzmu mere protiv svih pokušaja da se zdravstveno osoblje ili članovi njihovih porodica izlažu pretnjama koje proističu iz odbijanja da se prihvati upotreba mučenja ili drugih oblika svirepog, nečovečnog ili ponižavajućeg postupka,

potvrđujući Deklaraciju o zaštiti svih lica od mučenja i drugih svirepih, nečovečnih i ponižavajućih kazni i postupaka, jednoglasno usvojenu u rezoluciji 3452 (XXX) Generalne skupštine od 9. decembra 1975. u kojoj je jednoglasno izjavila da su svi činovi mučenja ili drugog svirepog, nečovečnog ili ponižavajućeg kažnjavanja ili postupanja uvreda ljudskom dostojanstvu, poricanje ciljeva Povelje Ujedinjenih Nacija i kršenje Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

---

¹ Usvojena rezolucijom 37/194 Generalne skupštine Ujedinjenih nacija od 18. decembra 1982. Ne podležu ratifikaciji jer nisu međunarodni ugovor.

podsećajući da, u skladu s čl. 7 Deklaracije usvojene u rezoluciji 3452 (XXX), sve države treba da vode računa o tome da svi činovi mučenja, kako su određeni u čl. I te deklaracije, kao i saizvršilaštvo, saučesništvo, podstrekavanje ili pokušaj izvršenja mučenja budu određeni kao krivična dela,

uverena da niko, ni pod kakvim okolnostima, ne treba da bude kažnjen zato što je izveo medicinske zahvate koji su u skladu s medicinskom etikom; bez obzira na to da li je lečenoj osobi to koristilo ili ne, ni biti primoran da čini dela ili da vrši rad koji je suprotan medicinskoj etici, ali da bi, istovremeno, članovi medicinskog osoblja, a naročito lekari, trebalo da budu odgovorni za svako kršenje medicinske etike koje im se može pripisati,

u želji da u toj oblasti utvrdi nove standarde koje će morati da primenjuje zdravstveno osoblje, naročito lekari, i državni službenici,

1. usvaja Načela medicinske etike koji se primenjuju na ulogu zdravstvenog osoblja, naročito lekara, u zaštiti zatvorenika i lica u pritvoru od mučenja i drugih svirepih, nečovečnih ili ponižavajućih kazni i postupaka, navedenih u dodatku ove rezolucije;

2. zahteva od svih vlada da obezbede da se Načela medicinske etike, kao i ova rezolucija, učine dostupnim najširoj javnosti, na zvaničnom jeziku te zemlje, i da se sa njima upoznaju naročito lekarska udruženja i udruženja pomoćnog medicinskog osoblja i pritvorske ustanove i zatvori;

3. poziva sve nadležne međuvladine organizacije, naročito Svetsku zdravstvenu organizaciju i sve zainteresovane nevladine organizacije da upoznaju što veći broj lica, naročito onih koja se bave medicinskom i pomoćnom delatnošću, s Načelima medicinske etike.

DODATAK

Načela medicinske etike koja se odnose na ulogu zdravstvenog osoblja, naročito lekara, u zaštiti zatvorenika i pritvorenih lica od mučenja i ostalih svirepih, nečovečnih i ponižavajućih kazni i postupaka

Načelo 1

Zdravstveno osoblje, naročito lekari, zaduženi da pružaju medicinsku negu zatvorenima i licima u pritvoru treba da obezbede zaštitu njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja i lečenje bolesti istog kvaliteta i u skladu s istim standardima kao za lica koja nisu u zatvoru ili u pritvoru.

Načelo 2

Aktivno ili pasivno upuštanje zdravstvenog osoblja, a naročito lekara, u saizvršilaštvo, saučesništvo, podstrekavanje ili pokušaj mučenja ili drugih svirepih, nečovečnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni predstavlja teško kršenje medicinske etike i prestup na osnovu važećih međunarodnih instrumenata.

Načelo 3

Svaki profesionalni odnos zdravstvenog osoblja, a naročito lekara, sa zatvorenima ili licima u pritvoru čiji isključivi cilj nije procena, zaštita ili poboljšanje njihovog fizičkog zdravlja predstavlja kršenje medicinske etike.

Načelo 4

Zdravstveno osoblje, a naročito lekari, krše medicinsku etiku ako:

- a) primenjuju svoja znanja i veštine da bi pomogli da se zatvorenici ili lica u pritvoru podvrgnu ispitivanju koje bi moglo da ima štetne posledice po fizičko ili mentalno zdravlje ili stanje tih zatvorenika ili pritvorenih lica i koje nije u skladu s odgovarajućim međunarodnim instrumentima.
- b) potvrde ili učestvuju u potvrđivanju, da su zatvorenici ili lica u pritvoru u stanju da podnesu neko postupanje ili kaznu koji mogu imati štetno dejstvo na njihovo fizičko ili mentalno zdravlje i koji nisu u skladu s odgovarajućim međunarodnim instrumentima ili na bilo koji način učestvuju u vršenju tih postupaka ili kazni koji nisu u skladu s odgovarajućim međunarodnim instrumentima.

Načelo 5

Učešće u obuzdavanju zatvorenika ili lica u pritvoru predstavlja kršenje medicinske etike, osim ako to, na osnovu čisto medicinskih merila, nije ocenjeno kao nužno za zaštitu fizičkog ili mentalnog zdravlja ili za bezbednost samog zatvorenika ili lica u pritvoru, drugih zatvorenika ili lica u pritvoru ili čuvara, i ako ne predstavlja nikakvu opasnost za njegovo fizičko i mentalno zdravlje.

Načelo 6

Od ovih Načela se ne može odstupiti ni po kakvom osnovu, pa ni zbog javne opasnosti.